SILAKA

ឯកសារពិស្តារ

ម៉ូឌុល ៣

ការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ

ម៉ូឌុល ៣

ការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ

មាតិកា ទំព័រ

១-	ការយល់ដឹងអំពីសង្គមស៊ីវិល	១
២-	ការពង្រឹងការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ	៣
៣-	ភាពជាពលរដ្ឋ	៦
៤-	យែនឌ័រ និងអភិបាលកិច្ច : ការផ្តល់អំណាចដឹកនាំដល់ស្ត្រី	៧

១. ការយល់ដឹងអំពីសង្គមស៊ីវិល

"**សង្គមស៊ីវិល**" បានចាប់កំណើតក្នុងបស្ចិមប្រទេស (លោកខាងលិច) នាសតវត្សរ៍ទី ១៧ ក្នុងយុគសម័យ Renaissance (សម័យទំនើប)។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមកទស្សនទាន "**សង្គមស៊ីវិល**" ត្រូវបានគេឱ្យនិយមន័យ និង មានការយល់ឃើញខុសៗគ្នាពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ ។

ការចាប់អារម្មណ៍លើសង្គមស៊ីវិលនាសម័យទំនើបចាប់ផ្តើមផុសផុលឡើង ក្រោយការដួលរលំនៃរបបកុម្មុយនិស្តនៅអឺរ៉ុបខាងកើតនិងកណ្តាល។ ទស្សនទាននិងប្រតិបត្តិការនាទសវត្សរ៍កន្លងមកចាប់ផ្តើមមានសារសំខាន់ក្នុងអំឡុងពេលមានការផ្លាស់ប្តូរតួនាទីដ៏ចម្បងរបស់រដ្ឋនិងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ។

ការយល់ឃើញលើកដំបូងកើតចេញពីប្រពៃណីអង់គ្លូ-អាមេរិកាំង និងស្នាដៃរបស់សង្គមវិទូTocqueville ។ តាមការយល់ឃើញនេះសង្គមស៊ីវិលត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាអន្តរការីនៅចន្លោះបុគ្គលនិងគ្រួសារ ឬម្យ៉ាងវិញទៀតរវាងបុគ្គលនិងស្ថាប័នរដ្ឋ។ ទោះបីជាស្ថាបន័រដ្ឋចាប់កំណើតមកជាស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យក៏ដោយស្ថាបន័រដ្ឋចាប់ផ្តើមមានឥទ្ធិពលលើគ្រប់វិស័យ ដែលពលរដ្ឋមានទំនាក់ទំនងជាមួយរដ្ឋដូចជា សុខភាព ការអប់រំ និងសេវាសាធារណៈ ។

អត្ថន័យទីពីរនៃសង្គមស៊ីវិល កើតចេញពីការប្រឈមមុខរវាងប្រជាពលរដ្ឋ និងរបបកុម្មុយនីស្តនៅអឺរ៉ុបខាងកើត។ ពលរដ្ឋចាប់ផ្តើមប្រឆាំងនឹងអំណាចផ្តាច់ការនៅអឺរ៉ុបខាងកើតនិងអតីតសហភាពសូវៀត ព្រមទាំងអំណាចផ្តាច់ការយោធានិយមនៅអាមេរិកឡាទីន ហ្វីលីពីន និងអាហ្វ្រិកខាងត្បូង។ ចលនាទាំង នេះបាននាំលិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងមូលដ្ឋានសេរីភាពដល់ពលរដ្ឋ។ ក្នុងទម្រង់នេះសង្គមស៊ីវិលចាប់ផ្តើមធ្វើឱ្យមានសមភាពជាមួយនិងដំណើរការលិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ និងប្រព័ន្ធនយោបាយនានា។

ការយល់ឃើញទីបី មានឫសគល់ចេញពីការទទួលយកទីផ្សារសេរីជាសកល និងសហគ្រាសឯកជនជាម៉ាស៊ីនអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ។ ការផ្លាស់ប្តូរតួនាទីនិងការចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍសង្គមរបស់ ផ្នែកសាធារណៈ (រដ្ឋនិងស្ថានបន័រដ្ឋ) និងផ្នែកឯកជន (សហគ្រាសដើម្បីប្រាក់ចំណេញ) ។

សង្គមស៊ីវិលត្រូវបានកំណត់ន័យថា ជាការរួមគ្នានៃបុគ្គលនិងគំនិតផ្តួចផ្តើមរួមគ្នាដើម្បី សំរេចបានសមិទ្ធិផលសាធារណៈ។ និយមន័យសង្គមស៊ីវិលទទួលស្គាល់វត្តមាននៃគំនិតផ្តួចផ្តើមបុគ្គលដែលមាន ក្នុងវប្បធម៌ខុសៗគ្នា។ ទោះបីជាសកម្មភាពបុគ្គលមានដែនកំណត់ជាមួយទំហំតិចតួចយ៉ាងណាក្តី ក៏បានចូលរួមជាវិភាគទានដល់ការរីកចំរើនសង្គមទាំងមូល។ ទស្សនទានសង្គមស៊ីវិលត្រូវបានពង្រឹងតាមរយៈសាសនា ព្រមទាំងជំនឿប្រពៃណីផ្សេងៗក្នុងសង្គមខុសៗគ្នា និងសម័យកាលប្រវត្តិសាស្ត្រផ្សេងៗគ្នា ។

និយមន័យនេះធ្វើឱ្យយើងយល់អត្ថន័យនិងការបកស្រាយកិច្ចការសាធារណៈ។ ជាប្រវត្តិសាស្ត្រកិច្ចការសាធារណៈស្ថិតក្រោមស្ថាប័នសាធារណៈ និយាយជារួមគឺស្ថាប័នរដ្ឋនិងការបង្កើតនយោបាយ។ ស្របពេលដែល ស្ថាប័នសាធារណៈមានការថយចុះ ការកើនឡើងនូវតម្រូវការនិងផលប្រយោជន៏ផ្សេងៗគ្នារបស់ប្រជាជន ការឆ្លើយតបនឹងកិច្ចការសាធារណៈលែងស្ថិតក្នុងដៃរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋ/សាធារណៈទៀតហើយ។ ពលរដ្ឋក្នុងស្រទាប់ផ្សេងៗគ្នាបកស្រាយកិច្ចការសាធារណៈក៏ផ្សេងៗគ្នាដែរ។ ភាពខុសគ្នានេះក៏កើតមានតាំងពីតថភាពក្នុងស្រុកដល់ បញ្ហាពិភពលោក។

ភាពខុសគ្នាស្រឡះ បានបង្កើតព្រំដែននិងមុខងាររបស់រដ្ឋនិង សង្គមស៊ីវិល។ សូមកត់សម្គាល់ថា ពេលដែលសង្គមស៊ីវិលខំរក្សាស្វ័យភាពចេញពីរដ្ឋ ស្វ័យភាពនោះមិនមែនជាស្វយ័ភាពដាច់ខាតនោះទេ។ និយមន័យសង្គមស៊ីវិលរបស់យើងពុំគ្រាន់តែបញ្ចូលអង្គភាពផ្លូវការប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអង្គភាពក្រៅផ្លូវការផងដែរ។ មានសមាគមបណ្តាញ និងសម្ពន្ធ័ភាពជាច្រើន ដែលមានកម្រិតនៃការចងក្រងបង្កើតឡើងខុសៗគ្នា ។ សង្គមស៊ីវិលមួយចំនួនខ្វះការរៀបចំទម្រង់អង្គភាព។

សង្គមស៊ីវិលជាច្រើនបានជួយអង្គភាពដទៃធ្វើសកម្មភាពប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព តាមរយៈផ្តល់ការគាំទ្រ ដូចជាមូលនិធិសប្បុរសធម៌សមាជិក និងបណ្តាញអង្គភាព។ល។ អង្គការអន្តរការីទាំងនេះក៏ស្ថិតក្នុងអត្ថន័យដ៏ទូលំទូលាយរបស់សង្គមស៊ីវិល។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដោយប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌការងារសមាគម ផែនដីសង្គមស៊ីវិល បង្ហាញអោយឃើញកិច្ចការសាធារណៈទាំងមូល។ ពីការបម្រើផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍ជាពិសេស ឬ ក៏ក្រុមដែលគេមិនអើពើរហូតដល់ក្រុមថ្នាក់កណ្តាល និងវរជន ដូចជា សមាគមផ្សេងៗដែលមានសមាសភាព រចនាសម្ព័ន្ធ និងកម្រិតនៃការបង្កើត ទំហំធនធាន និង គុណភាពនៃលទ្ធផល។ នេះជាផែនទី ណែនាំប្រភេទសមាគមន៍នាពេលបច្ចុប្បន្នបានយ៉ាងល្អបំផុត។

ទោះបីជាយ៉ាងណានេះក្តី ការចាត់ថ្នាក់ខាងលើនេះ មិនបានបញ្ចូលគំនិតបុគ្គលទេ ។ ផែនទីក៏មិនរាប់បញ្ចូលក្រុមបណ្តោះអាសន្នដូចជាគណៈកម្មាធិការជួយសង្គ្រោះទឹកជំនន់ ក្រុមដែលមានលក្ខណៈកូនកាត់មួយចំនួនក៏មិនមានក្នុងផែនទីនេះផងដែរ ។ ផែនទីក៏មិនបានកម្រិតស្វ័យភាពប្រសិទ្ធភាព ការចូលរួមដោយស្ម័គ្រចិត្តនៅក្នុងសមាគម។ ក្រៅពីដែនកំណត់ទាំងនេះ ផែនទីសង្គមស៊ីវិលបានផ្តោតលើសារជាតិ និងកំរិតការចូលរួម ដោយស្មគ្រចិត្តក្នុងសមាគម ដើម្បីទទួល បានផលប្រយោជន៍ពីកិច្ចការសាធារណៈ។

២. ការពង្រឹងការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ

អាស្រ័យលើបរិបទនៃសកម្មភាពគំរោង អន្តរាគមន៍នានាដើមដំបូងក្នុងការប្រមូលការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋ អាចចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការលើកទឹកចិត្ត និងកំណត់គោលដៅទៅលើភាពដឹកនាំរបស់ស្ត្រី។ នៅក្នុងជំហានទី២ អន្តរាគមន៍គួរចាប់ផ្តើមធ្វើការជាមួយបុរស ជាពិសេសគឺយុវជន ក្នុងខណៈនោះក៏រក្សាខ្ជាប់នូវការផ្តោតយកចិត្តទុកដាក់លើការអភិវឌ្ឍន៍ភាពដឹកនាំរបស់ស្ត្រីដែរ។ ជាលទ្ធផល មានអង្គភាពសហគមន៍មួយចំនួនធំបានចូលរួមនៅក្នុងអន្តរគមន៍។

វិធីសាស្ត្រពហុមាត្រាក្នុងការកសាងសមត្ថភាពដល់តំណាងប្រជាពលរដ្ឋ និងសមូហភាពត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ដើម្បី សម្រេចបានទិសដៅនានា។ ខាងក្រោមនេះគឺជាការពិពណ៌នាសង្ខេបនៃវិធីសាស្ត្រក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាពៈ

(ក) ការរៀបចំឯកសារព័ត៌មានសម្រាប់ប្រជាសមូហភាពៈ

មុននឹងចាប់ដៃធ្វើជាមួយអ្នកដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋ យើងត្រូវធ្វើផែនទីអំពីអង្គការមូលដ្ឋានដែលមានស្រាប់ ដើម្បីកំណត់អ្នកដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋដែលមានសក្តានុពលសិន។ បន្ទាប់ពីមានព័ត៌មានហើយ យើងនឹងរកឱ្យឃើញប្រជាពលរដ្ឋខ្លះដែលសកម្មនៅក្នុងសហគមន៍ ដែលពាក់ពន្ធ័នឹងសកម្មភាពរួមគ្នា ឬអ្នកដែលនឹងក្លាយជាអ្នកចេះជួយយកអាសារដល់អ្នកជិតខាងតាមមធ្យោបាយនានា។ ពេលនោះសមាជិកក្នុងសហគមន៍ក៏ទទួលស្គាល់ចំពោះការរួមចំណែករបស់ពួកគេដែរ ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនានាត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីទាក់ទងឱ្យប្រជាពលរដ្ឋទាំងនោះ ស្រាក់ដៃគ្នាធ្វើកម្មវិធីជំរិញសមត្ថភាព ដែលពួកគេមានស្រាប់ ។

(ខ) ការបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ប្រជាសមូហភាព និងពលរដ្ឋជនបង្គោលៈ

កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលជាស៊េរីរយៈពេលខ្លី (ពី១ ទៅ៣ថ្ងៃ) សំរាប់ប្រជាសមូហភាពនិងអ្នកដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានរៀបចំឡើងស្ទើរតែនៅគ្រប់តំបន់ ។ គោលបំណងនៃកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលនេះរាប់បញ្ចូល តាំងពីការកសាងទស្សនះវិស័យ ស្តីអំពីអភិបាលកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងភាពជាពលរដ្ឋ ដើម្បីពង្រឹងជំនាញអំពីការគ្រប់គ្រងក្រុម ការធ្វើផែនការកិរិតមូលដ្ឋាន ការកៀគរ យុត្តិធមិយេនឌ័រ ។ល។

(គ) ការប្រជុំជាទៀងទាត់ និងការគាំទ្រដំណើរការៈ

អន្តរាគមន៍នេះតម្រូវឱ្យមានកិច្ចប្រជុំទៀងទាត់ និងការ គាំទ្រដំណើរការចំពោះសមូហភាព និងការដឹកនាំរបស់គេ ។ នៅតំបន់ជាច្រើន ការប្រឹក្សាយោបល់ ការណែនាំ និងការគាំទ្រដល់បុគ្គលអ្នកដឹកនាំ បានបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានសារៈប្រយោជន៍។ សមាជិក នៃប្រជាសមូហភាពត្រូវបានផ្តល់នូវការគាំទ្រដែលជាទូទៅទាក់ទងនឹងតម្រូវការប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេ។

(ឃ) ទស្សនកិច្ចសិក្សាៈ គោលបំណងនៃការរៀបចំទស្សនកិច្ចសិក្សា

គឺដើម្បីសម្រួលការសិក្សាដល់អ្នកដឹកនាំ ប្រជាពលរដ្ឋលើគំនិតផ្តួចផ្តើមអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងៗដែលពួកគេអាចចម្លងយកបាន ។ មានតែបុគ្គលមួយចំនួនដែលត្រូវបានជ្រើសរើសប៉ុណ្ណោះ អាចចូលរួមក្នុងទស្សនកិច្ចសិក្សានោះបាន ដូច្នេះការខំប្រឹងប្រែងត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីឱ្យការសិក្សាដែលអ្នកដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋទទួលបាន អាចចែករំលែកទៅឱ្យសមាជិកផ្សេងទៀត នៃក្រុមសមូហភាព និងសហគមន៍ទូទៅ ។

(ង) សិក្ខាសាលា/កិច្ចប្រជុំផ្ទាល់ជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ:

លទ្ធផលរំពឹងទុកមួយនៃអន្តរាគមន៍ពង្រឹងប្រជាសមូហភាព និងការដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋ គឺដើម្បីជំរុញឱ្យមានទំនាក់ទំនងដ៏មានប្រសិទ្ធភាព រវាងប្រជាពលរដ្ឋ និងស្ថាប័នអភិ បាលនានា។ ក្នុងតំបន់ជាច្រើនកិច្ចប្រជុំផ្ទាល់ និងសិក្ខាសាលាផ្សេងៗបានបង្កភាពងាយស្រួល ក្នុងការផ្តួចផ្តើមការសន្ទនារគ្នា។

(ច) ការរៀបចំយុទ្ធនាការ : ស៊េរីនៃយុទ្ធនាការត្រូវបានរៀបចំឡើងសំដៅលើរឿងជាក់លាក់ និងព័ត៌មានអំពីការ បោះឆ្នោត។ ចំរៀងប្រពៃណី របាំ និងការសំដែងតាមផ្លូវត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងច្រើនក្នុងយុទ្ធនាការទាំង នេះ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីកសាងភាពជាម្ចាស់តាមរយៈការបង្កឱ្យប្រជាពលរដ្ឋជាប់ ពាក់ព័ន្ធ និងការដឹកនាំក្រុមចាប់ពីការធ្វើផែនការរហូតដល់ការអនុវត្តន៍យុទ្ធនាការទាំងនេះឡើង។

(ឆ) ការសំរួលបណ្តាញនៃប្រជាសមូហភាព : ការសំរួល និងជំរុញបណ្តាញនៃប្រជាសមូហភាពដោយផ្តោត សំខាន់លើស្ត្រី ជនភាគតិច និងក្រុមជនងាយរងគ្រោះនានា គឺជាទិសដៅច្បាស់លាស់មួយនៃអន្តរាគមន៍កសាងសង្គមស៊ីវិលនៅកំរិតថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ការជាប់ទាក់ទគ្នានៃការកសាងសមត្ថភាព

ការបន្តប្រើប្រាស់នៃវិធីសាស្រ្តកសាងសមត្ថភាពពហុមាត្រា និងអន្តរាគមន៍ជាច្រើនបានផ្តល់នូវលទ្ធផលល្អៗ សំរាប់អ្នកដឹកនាំប្រជាពលរដ្ឋធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីចូលរួមសកម្មភាពសមូហភាពនិងបុគ្គលនៅកំរិតសហគមន៍។ ពួកគេអនុវត្តភារកិច្ចទាំងនេះដោយការស្ម័គ្រចិត្ត។ ការចាប់ដៃគ្នាចូលរួមបង្កកាន់តែខ្លាំងឡើងនូវការអភិវឌ្ឍន៍នៃការប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ទូទៅ នៅក្នុងសហគមន៍ :

- សកម្មភាពផ្តើមធ្វើការងារជួយខ្លួនឯង
- ការចាប់ដៃគ្នាចូលរួមធ្វើផែនការពីក្រោមទៅលើនៅកំរិតមូលដ្ឋាន
- ការកៀគរនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (ភូមិ ឃុំ/សង្កាត់ និងស្រុក/ខណ្ឌ...)
- ការចាប់ដៃគ្នាចូលរួមជាមួយមន្ទីរជំនាញដើម្បីទទួលបានសេវាកម្ម

- ការចាប់ដៃគ្នាចូលរួមជាមួយស្ថាប័នអភិបាលដើម្បីដោះស្រាយរឿងអយុត្តិធម៌សង្គម ឬការរើសអើងក្នុងសង្គម
- ការចូលរួមក្នុងការបោះឆ្នោតថ្នាក់មូលដ្ឋាននិងថ្នាក់ជាតិ ។

៣. ភាពជាពលរដ្ឋ

ពាក្យថា "**ភាពជាពលរដ្ឋ**" ត្រូវបានពិភាក្សា កំណត់អត្ថន័យ និងយល់ឃើញខុសៗពីគ្នានៅក្នុងសាវតានយោបាយ ។ នៅក្នុងបរិបទបច្ចុប្បន្ន ប្រទេសភាពជាពលរដ្ឋសំដៅលើជំរើសបុគ្គល ។ គេចាត់ទុកថាសកម្មភាពបុគ្គល "ប្រកបដោយហេតុផល" ដើម្បីបង្កើនផលប្រយោជន៍របស់គេនៅក្នុងសង្គម ។ ការផ្តោតជាសំខាន់លើជំរើសរបស់បុគ្គល គឺផ្អែកលើសច្ចភាពដែលរដ្ឋនឹងផ្តល់ឱ្យនូវការការពារជាចាំបាច់ ហើយនឹងអនុញ្ញាតក្នុងការប្រើប្រាស់ជំរើសទាំងនេះរបស់បុគ្គល ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតមិនត្រូវទទួលស្គាល់ថាជំរើសរបស់បុគ្គលត្រូវបានដាក់លក្ខណ្ឌកំរិតដោយវិសមភាពនៅក្នុងសង្គមនោះទេ ។

សិទ្ធិ និង **កាតព្វកិច្ច** គឺជាស្នូលនៃភាពជាពលរដ្ឋ ។ ភាពជាពលរដ្ឋដែលជា "**សិទ្ធិ**" ត្រូវបានគេយល់ ថាជាស្ថានភាពផ្លូវការដែលអនុញ្ញាតិដោយរដ្ឋ ។
បុគ្គលត្រូវទទួលបានសិទ្ធិជាក់លាក់ជាសកលដែលដាក់តំ កល់នៅក្នុងច្បាប់ ។ ភាពជាពលរដ្ឋដែលជា "កាតព្វកិច្ច" ត្រូវបានគេយល់ថា ជាការចូលរួមដែលមាន
ចរិតនយោបាយនៃប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ដែលជាកាតព្វកិច្ច ។

សិទ្ធិ ដែលគិតថា មានចរិតនយោបាយ (ឧ: សិទ្ធិបោះឆ្នោត សិទ្ធិបង្កើតសមាគម) សិទ្ធិស៊ីវិល (ឧ: សេរីភាពបញ្ចេញមតិ សេរីភាពរបស់ពលរដ្ឋ) សិទ្ធិសង្គម (ឧ: មិនរើសអើង វណ្ណៈ សាសនាឬភេទ និងមានលទ្ធភាពស្មើគ្នាដើម្បីទទួលបានសេវាដូចជាសុខភាព ការអប់រំ ជាដើម) សិទ្ធិ សេដ្ឋកិច្ច (ការពារទ្រព្យធនឯកជន លទ្ធភាពស្មើគ្នាដើម្បីទទួលការងារនិងធនធានប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត) សិទ្ធិវប្បធម៌ (ការការពារនិងរក្សាវប្បធម៌បុរាណ) ។ នេះជារឿងដែលជាជំរើសសំរាប់បុគ្គលដើម្បីទាមទារនិងប្រើប្រាស់ សិទ្ធិ ។ ភាគខ្លះនៃសិទ្ធិបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ តែខ្លះទៀតពុំបានកំណត់ឡើយ ។ តួនាទីរបស់រដ្ឋគឺការពារប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់គេ ។ មានអំណះអំណាងជាច្រើនថាពុំទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ ។ ការប្រើប្រាស់ជំរើសឬការទាមទារសិទ្ធិត្រូវការធនធាន អំណាច និងចំណេះដឹង ។

ខណ:ដែលភាពជាពលរដ្ឋដែលផ្តល់ឱ្យចំពោះមនុស្សម្នាក់ដោយរដ្ឋ ក្នុងរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ រដ្ឋទាញចេញនូវភាពស្របច្បាប់ពីប្រជាពលរដ្ឋ ដែលជាអ្នកអនុញ្ញាតដោយស្ម័គ្រចិត្តស្ថិតនៅក្នុងអភិបាលកិច្ចដោយតំណាងដែលជាប់ឆ្នោត ហើយប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋរួមគ្នាបដិសេធផ្តល់ភាពស្របច្បាប់ រដ្ឋនឹងបាត់បង់អត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន ។ ដូច្នេះគឺមានទំនាក់ទំនងមួយរវាងប្រជាពលរដ្ឋហើយនឹងរដ្ឋ ។

ពលរដ្ឋម្នាក់គឺអាចចាត់ទុកថា ជាមនុស្សម្នាក់ដែលទទួលដោយពេញចិត្តនូវសិទ្ធិសង្គម សិទ្ធិនយោបាយ សិទ្ធិស៊ីវិល សិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច និងសិទ្ធិវប្បធម៌ ជាមនុស្សនៃផ្នែករបស់ជាតិ និងសង្គម ព្រមទាំងជាអ្នកមានសិទ្ធិនិងកតព្វកិច្ចច្បាស់លាស់ ។ ពលរដ្ឋសកម្មម្នាក់ត្រូវយល់ដឹងអំពីការពិត និងមានឆន្ទៈធ្វើការងារដើម្បីផ្លាស់ប្តូរការពិតឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ខិតខំដើម្បីសមិទ្ធិផលរួមសាធារណៈ ហើយនឹងការប្រឹងប្រែងនៅក្នុងសហគមន៍របស់ខ្លួន ។

៤. យែនឌ័រ និងអភិបាលកិច្ច : ការផ្តល់អំណាចដឹកនាំដល់ស្ត្រី

តើយែនឌ័រជាអ្វី?

យែនឌ័រ គឺសំដៅលើតួនាទី ឥរិយាបថ ដែលសង្គមរំពឹងថា ស្ត្រីនិងបុរសគួរប្រព្រឹត្តិ ។ ក្រសួងកិច្ចការនារីបានឱ្យនិយមន័យថា យែនឌ័រជាការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើរបៀបខុសៗគ្នា ដែលទំនាក់ទំនងរវាងបុរសនិងស្ត្រីមានឥទ្ធិពល ទៅលើព្រឹត្តិការណ៍ និងដំណើការខាងសេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ សង្គម ច្បាប់ និងវប្បធម៌ និងការទទួលផលប៉ះពាល់របស់បុរសនិងស្ត្រីពីព្រឹត្តិការណ៍ និងដំណើរការនោះ (សន្ទានុក្រមយេនឌ័រ របស់ MoWA ២០០៦) ។

សមភាពយែនឌ័រ គឺបន្ថែមលើអភិបាលកិច្ច ។ ទាំងស្ត្រី និងបុរសមានសិទ្ធិស្មើគ្នាស្ថិតក្រោមច្បាប់ មាន ឱកាសស្មើគ្នា រួមទាំងភាពស្មើគ្នាក្នុងការទទួលបានសមត្ថភាព និងធនធានផលិតផលផ្សេងៗទៀតដែល ជួយឱ្យមានឱកាសនិងភាពស្មើគ្នាក្នុងការបញ្ចេញសម្លេងដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងចូលរួមចំណែកដល់ដំណើរការអភិវឌ្ឍ (ធនាគារពិភពលោកៈ២០០១) ។ ការចូលរួមស្មើៗគ្នារបស់បុរសនិងស្ត្រីក្នុងការគ្រប់គ្រង គឺមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ចំពោះហេតុផលមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

- មានឥទ្ធិពលលើការបែងចែកធនធានដែលកម្រ
- លើកកម្ពស់ល័ក្ខខ័ណ្ឌរស់នៅ និងបង្កើនចំណាប់អារម្មណ៍របស់ស្ត្រី
- ផ្លាស់ប្តូរការផ្តោតកិច្ចការនយោបាយតបទៅតាមបញ្ហានានាដែលជះឥទ្ធិពលដល់គុណភាពនៃការរស់ ។

យែនឌ័រ និងអភិបាលកិច្ច

យែនឌ័រ គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់បំផុតមួយនៅក្នុងការចូលរួម និងការធ្វើជាតំណាងនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាសាធារណៈ ។ ទាំងស្ត្រី និងបុរសត្រូវការចូលរួម និងមានភាពសកម្មក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច និងចងក្រងគោលនយោបាយ ។ ប្រទេសឯករាជ្យនីមួយៗនៅជុំវិញពិភពលោក ធានានូវសិទ្ធិរបស់ប្រជាជន

គ្រប់រូបចំពោះសមធមិនយោបាយ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យលើសមធមិរវាងភេទផ្សេងៗ អាចធ្វើឱ្យស្ត្រីមានសិទ្ធិ ចូលរួម និងជាតំណាងនៅក្នុង ការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចផ្នែកនយោបាយតាមផ្លូវការដោយមិនមានការរើសអើង។ ប៉ុន្តែ តើស្ត្រីពិតជាបានចូលរួមស្មើភាពគ្នាជាមួយបុរសនៅក្នុងក្រុមអ្នកធ្វើសេចក្ដីសម្រេច និងក្រុមអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយដែរទេ?

កត្តារារាំងការចូលរួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងការងារគ្រប់គ្រង

កត្តាចម្បងដែលរារាំងដល់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសម្រេច និងអភិបាលកិច្ចនោះគឺ *វិសមភាពទំនាក់ទំនងយេនឌ័រ*។ ទំនាក់ទំនងយេនឌ័រ និងបែងចែកអំណាចរវាងភេទទាំងពីរ ទាំងនៅក្នុង កិច្ចការឯកជន (ផ្ទាល់ខ្លួន) និងកិច្ចការសាធារណៈ គឺមានវិសមភាពយេនឌ័រ។

ការបែងចែកឯកជន-សាធារណៈ រវាងស្ត្រីនិងបុរស តែងតែបានរារាំងស្ត្រីមិនឱ្យធ្វើការចរចានៅក្នុង កិច្ចការសាធារណៈ។ កិច្ចការឯកជន (ផ្ទាល់) ពាក់ព័ន្ធនឹង គ្រួសារ ការងារបន្តពូជ និងភាពជាស្ត្រី ហើយកិច្ចការសាធារណៈ ពាក់ព័ន្ធនឹង អំណាចនយោបាយ ការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចជាសាធារណៈ ការងារ ផលិតកម្ម និងភាពជាបុរស។ ស្ត្រីត្រូវក្រុមបុរសរិះគន់ថា មិនមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ឬគួរស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បុរស។

ស្វ័យភាពរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងគ្រួសារឬផ្ទះ ក៏មានឥទ្ធិពលទៅលើលទ្ធភាព និងសមត្ថភាពរបស់ស្ត្រី ក្នុងការចូលរួមអភិបាលកិច្ចដែរ។ សិទ្ធិអំណាចរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងផ្ទះត្រូវបានរិតត្បិត ដោយសារការមិនដឹង និងមិនមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ មិនមានស្វ័យភាពក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសម្រេច មិនសូវមានការឱ្យតម្លៃខ្លួនឯង មានចំណេះដឹងនិងការអប់រំទាប កំសាំងកាយសម្បទារមានកម្រិត និងមានអំណាចតិចតួចបើធៀបទៅនឹងបុរស។

ឋានានុក្រមទាក់ទងគ្នាផ្សេងៗទៀត ដូចជា *ឋានៈសង្គម វណ្ណៈ អំបូរពូជសាសន៍ សាសនា និងទីតាំងជនបទ/ទីក្រុង* បានបន្តធ្វើឱ្យមានវិសមភាពយេនឌ័រកាន់តែស្មុគស្មាញនៅក្នុងអភិបាលកិច្ច។

អវត្តមានស្ត្រីនៅក្នុងដំណើរការអភិវឌ្ឍ សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ដំណើរការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចជាសាធារណៈពិតជាមិនបានលើកឡើងនូវតម្រូវការជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ស្ត្រី នៅក្នុងបរិបទនៃទំនាក់ ទំនងយេនឌ័រឡើយ។ *ប្រសិនបើលទ្ធផលនៃអភិបាលកិច្ចល្អដែលចង់បាន គឺជាសមភាពដែលអាចចែករំលែកបាន នោះសមភាពយេនឌ័រគួរតែឈរយ៉ាងខ្ពស់នៅលើរបៀបវារៈរបស់រដ្ឋាភិបាល*។(Commonwealth Foundation: 2004)